

Zaden van 900.000 jaar oud uit de bodem van Brabant

C. Karnekamp

In januari 1989' waren we in de gelegenheid om, onder leiding van Kees Kasse van de Vrije Universiteit (VU) te Amsterdam, een bezoek te brengen aan de kleigroeve in Bavel (Noord Brabant). In die tijd verrichtte de faculteit Aardwetenschappen van bovengenoemde universiteit onderzoek naar het verloop van de aardlagen in deze regio en werden wij WTKG-ers in de gelegenheid gesteld de groeve te bekijken en er materiaal te verzamelen. Van zo'n gelegenheid moet je gebruik maken omdat zo'n put na het uitgraven van de geschikte klei volloopt met water, waardoor je er niet meer bij kan.

Ondanks het koude weer - gelukkig was het droog - togen we aan de arbeid, na eerst enige uitleg gekregen te hebben van Kees. Helaas viel het resultaat in de klei nogal tegen; een enkele verdrukte *Cepaea*-achtige was alles wat ik bemachtigen kon.

Net boven de waterspiegel vonden we echter een humushoudend laagje dat er veelbelovend uitzag. Ons aller bekend lid Hordijk en ik zagen daar wel heil in en samen werd er een hoeveelheid van het spul gespoeld en na afloop onderling verdeeld. Thuis werd het materiaal verder schoongespoeld en gedroogd. Na het drogen bleef een residu van botjes, sluitplaatjes van zoetwater-slakken, houtresten en zaden over.

KRABBESCHEER

Één soort zaad viel direct op en wel dat van krabbescheer (*Stratiotes aloides*), één van de meest merkwaardige planten uit onze flora. Het is de enige recent voorkomende soort van het genus. De bouw van de plant is bijzonder: een korte, knolvormige bewortelde stengel draagt een dichte rozet van lancetvormige, 15-45 cm lange stekelig getande bladeren. Haar wetenschappelijke naam dankt de soort aan deze weerbaarheid en betekent letterlijk "op aloë lijkende soldaat".

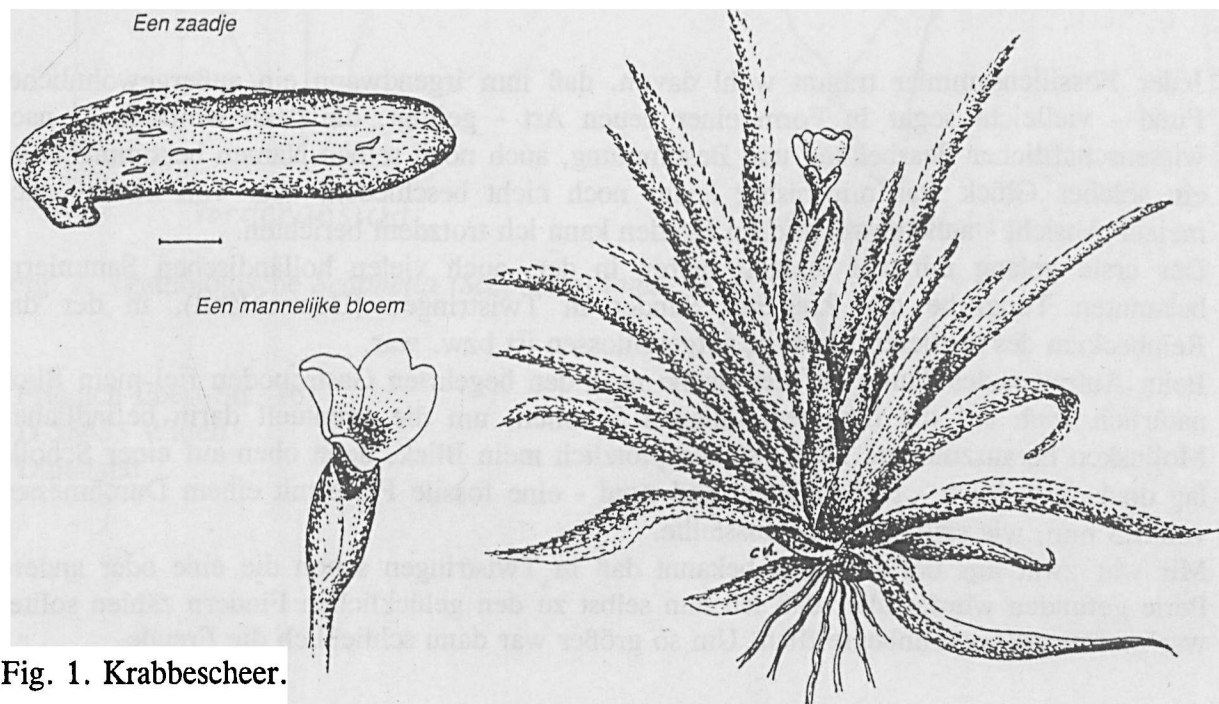

Fig. 1. Krabbescheer.

Krabbescheer vormt in de bladoksels uitlopers en is tweehuizig. De mannelijke bloemen zijn vrij groot en opvallend wit, de vrouwelijke zijn kleiner. Planten met vrouwelijke bloemen schijnen tegenwoordig zeldzaam te zijn, iets wat in het verleden waarschijnlijk anders geweest is. Ze groeien in rustig, voedselrijk water. Pas als er dichte krabbescheervelden ontstaan en ze elkaar boven het wateroppervlak lijken te stuwen komen ze tot bloei.

INTERESSANTE PLANT

Krabbescheer geeft een goede indicatie van de milieu-omstandigheden ten tijde van afzetting. De planten groeien zeer snel en werden vroeger, vanwege hun hoge gehalte aan fosfaat en kali, voor bemesting van de omliggende akkertjes gebruikt. Kortom, een zeer interessante plant die hier en daar zeer algemeen kan zijn en elders weer totaal ontbreekt. De VU rekende de onderzochte kleilaag tot het Bavelien, waarvan de ouderdom geschat wordt op 900.000 jaar. Het dorp Bavel is typelokaliteit voor het Bavelien.

LITERATUUR

- Kasse, K., 1988. Early-Pleistocene tidal and fluvial environments in the Southern Netherlands and Northern Belgium. - Proefschrift VU, Amsterdam.
- Westhoff, V., P.A. Bakker, C.G. van Leeuwen, E.E. van der Voo & R. Westra, 1971. Wilde planten. Flora en fauna van onze natuurgebieden, deel 2. - Natuurmonumenten.